

Νίκος Εγγονόπουλος: Βενετία

Ο Σουρρεαλισμός, σε αντίθεση με τα περισσότερα κινήματα, αποτελεί περισσότερο μια αντίδραση του πνεύματος προς την πραγματικότητα και τη ζωή και λιγότερο ένα σύνολο αισθητικών κανόνων και μορφολογικών αναζητήσεων. Στοχεύει στην απελευθέρωση του ανθρώπου από τη λογοκρισία της λογικής, στην αποκατάσταση της ρήξης ανάμεσα στη ζωή και την τέχνη και στο συνδυασμό πραγματικότητας και φαντασίας σε μια νέα υπερ-πραγματικότητα. Ενδιαφέρεται για το τυχαίο, για την απελευθέρωση των ψυχικών αυτοματισμών την προσπάθεια ανατροπής της αρχής της αιτιότητας και της καρτεσιανής λογικής και τονίζει την παντοδυναμία του ονείρου και την καταλυτική λειτουργία των ενστίκτων.

"Σουρρεαλισμός: (ουσιαστικό, αρσενικό) Καθαρός ψυχικός αυτοματισμός, μέσω του οποίου μπορούμε να εκφράσουμε, προφορικά, γραπτά, ή και με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, την πραγματική λειτουργία της σκέψης. Είναι αυτό που υπαγορεύει η σκέψη όταν απουσιάζει ο έλεγχος που ασκεί η λογική, μακριά από κάθε αισθητική ή ηθική ανησυχία. (Εγκυκλοπαίδεια-φιλοσοφία): Ο Σουρρεαλισμός στηρίζεται στην πεποίθηση ότι υπάρχει μια ανώτερη πραγματικότητα ορισμένων παραμελημένων μέχρι σήμερα μορφών συσχετισμών, στην παντοδυναμία του ονείρου και στο ελεύθερο παιχνίδι της σκέψης. Στόχο του έχει να καταλύσει οριστικά όλους τους άλλους ψυχικούς μηχανισμούς και να πάρει τη θέση τους προκειμένου να επιλυθούν τα κυριότερα προβλήματα της ζωής"

Αντρέ Μπρετόν στο *"Μανιφέστο του Σουρρεαλισμού"*, 1924

"Μια πολύ στενή αντίληψη της μίμησης που καθοριζόταν ως σκοπός της τέχνης βρίσκεται ριζωμένη στη βαθιά παρανόηση που συνεχίζεται μέχρι τις μέρες μας. Πιστεύοντας ότι ο άνθρωπος δεν είναι ικανός παρά να αναπαράγει με μεγαλύτερη ή μικρότερη φαντασία την εικόνα εκείνου που τον αγγίζει, οι ζωγράφοι φάνηκαν πολύ συμβιβαστικοί στην επιλογή των μοντέλων τους. Έκαναν το λάθος να σκεφτούν ότι το μοντέλο μπορούσε να βρεθεί αποκλειστικά και μόνο στον εξωτερικό κόσμο. Σίγουρα η ανθρώπινη ευαισθησία μπορεί να προσδώσει στο αντικείμενο με την πιο κοινή όψη μια εντελώς απροσδόκητη υπεροχή. Δεν είναι λιγότερο αλήθεια, ωστόσο, ότι έχει γίνει κακή χρήση της μαγικής δύναμης της εικόνας, της οποίας μερικοί κατέχουν το χάρισμα, χρησιμοποιώντας την για τη διατήρηση και ενίσχυση εκείνου που, έτσι κι αλλιώς θα υπήρχε και χωρίς αυτούς. Σ' αυτό το γεγονός διαφαίνεται μια παραίτηση στην οποία δε χωράει καμιά δικαιολογία. Είναι σίγουρα αδύνατο, στο σύγχρονο στάδιο της σκέψης, όταν ο εξωτερικός κόσμος μοιάζει όλο και πιο ύποπτος, να συναινέσει κάποιος σε μια παρόμοια θυσία. Το έργο τέχνης, για να ανταποκριθεί στην ανάγκη της απόλυτης αναθεώρησης των πραγματικών αξιών, για τις οποίες σήμερα συμφωνούν όλα τα πνεύματα, ή θα δημιουργηθεί ξανά πάνω σε ένα εσωτερικό πρότυπο ή δεν θα μπορέσει να υπάρξει"

Αντρέ Μπρετόν στο *"Ο Σουρρεαλισμός και η ζωγραφική"*, 1928

ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟ: ΓΕΝΙΚΑ

- Βάλντμπεργκ, Πάτρικ, **Σουρρεαλισμός**, Υποδομή, Αθήνα, 1982
- Nadeau, Maurice, **Ιστορία του Σουρρεαλισμού**, Πλέθρον, Αθήνα, 1978 (Maurice Nadeau, *History of Surrealism* (New York: Macmillan, 1965)
- Γκαϊήλ, Μάθιου, **Νταντά και Υπερρεαλισμός**, Καστανιώτης, Αθήνα, 1999 (Matthew Gale, *Dada and*

Surrealism, Phaidon, London, 1997)

- Μπρετόν, Αντρέ, **Μανιφέστα του Σουρρεαλισμού**, Δωδώνη, Αθήνα, 1972
- Μπρετόν, Ανδρέας, **Υπερρεαλισμός και Ζωγραφική**, Ύψιλον, Αθήνα, 1981 (Andre Breton, *Le Surrealisme et la peinture*, Gallimard, Paris, 1965)
- Τζαρά, Τριστάν, **Ο Υπερρεαλισμός και ο μεταπόλεμος**, Ύψιλον, Αθήνα, 1981
- Μπρετόν, Αντρέ, **Η πολιτική θέση του Σουρρεαλισμού**, Ουτοπία, Αθήνα, 1980
- Οντουάν, Φιλίπ, **Οι Σουρρεαλιστές**, Θεμέλιο, Αθήνα, 1990
- Gracq, Julien, **Επάνοδος στον Μπρετόν**, Αγρα, Αθήνα, 1997
- Τριβιζάς, Σωτήρης, **Το σουρρεαλιστικό σκάνδαλο: Χρονικό της υποδοχής του Υπερρεαλιστικού κινήματος στην Ελλάδα**, Καστανιώτης, Αθήνα, 1996
- Ντυπούι, Ζ. Φ., **Η Αντι-ιστορία του Σουρρεαλισμού**, Ελεύθερος Τύπος, Αθήνα, 1985
- Dawn Ades (ed.), **Dada and Surrealism Reviewed** (London: Arts Council of Great Britain, 1978)
- Caws, Mary Ann, **Surrealism**, Phaidon, London, 2004
- Anna Balakian, **Surrealism: The Road to the Absolute** (Cambridge: Cambridge University Press, 1986)
- Yve-Alain Bois and Rosalind Krauss, **Formless: A User's Guide** (New York: Zone Books, 1997)
- Andre Breton, **Manifestoes of Surrealism**, trans. Richard Seaver and Helen R. Lane (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1972)
- Andre Breton, **What is Surrealism?**, trans. David Gascoyne (New York: Haskell House Publishers, 1974)
- Jacqueline Chenieux-Gendron, **Surrealism** (New York: Columbia University Press, 1990)
- Jennifer Mundy (ed.), **Surrealism: Desire Unbound** (London: Tate Publishing, 2001)
- Lomas, David, **The Haunted Self: Surrealism, Psychoanalysis, Subjectivity**, Yale University Press, New Haven, 2000

ΓΛΩΣΣΑ / ΠΟΙΗΣΗ / ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

- Αμπατζοπούλου, Φραγκίσκη, **...δεν άνθησαν ματαίως: Ανθολογία Υπερρεαλισμού**, Νεφέλη, Αθήνα, 1980
- Τσατσούλης, Δημήτρης, **Η γλώσσα της εικόνας: Σουρρεαλιστικά παίγνια και κοινωνικοσημειωτικές αναγνώσεις με αφορμή τη φωτο-γραφία του Raoul Ubac**, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2000
- Βασιλάκος, Νίκος, **Υπερρεαλισμός και Μυθιστόρημα**, Ύψιλον, Αθήνα, 1990
- Κύρου, Αδωνις, **Ο Σουρρεαλισμός στον κινηματογράφο**, Κάλβος, Αθήνα, 1976
- Σολδάτος, Γιάννης (επ.), **Σουρρεαλισμός, Ντανταϊσμός και κινηματογράφος**, Αιγόκερως, Αθήνα, 1992
- Mary Ann Caws (ed.), **Surrealist Painters and Poets: An Anthology** (Cambridge, Mass.: MIT Press, 2001)